

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 frt — kr. Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre . . . 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folytatán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: KÖRÖSI-NAGY-ÚTCA, 7. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÚTCA, 184. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábon petit sor 5 kr., tőbbszöri vagy terjedelmes hirdetésnél 1/2 árlengedés adatik.

Bélyegdíj minden bejelentésért 30 kr.

Kecskemét, 1884. Aug. 8.

II.

Előző cikkünkben megígértük, hogy a részletekbe is belebocsátkozunk s elmondjuk nézetünket a figyelmes szemlélet és tapasztalat alapján, várván, hogy azok az új szervezet megállapításánál lehetőségig figyelembe véssenek.

Azon sorrendet kívánjuk megtartani, a mit az 1878. évi szervezeti szabályok követtek s ahhoz képest teszünk meg észrevételeinket.

Az 1878-iki szervezeti szabályok I. fejezete a közgyűlés hatáskörét szabja meg. Ehhez nekünk se hozzátenni, se elvenni valónk nincs.

A II-ik fejezet a polgármester jog- és hatáskörét állapítja meg azon felül, mit neki a törvény biztosít.

Mindenki tudja, látja, hogy milyen széles, milyen fontos munka és hatáskör az, melyben a polgármester mozog s a ki nem elfogult, belátni kénytelen az is, hogy egy polgármesternek, ki hivatalát érti s azt betölteni kívánja, mily óriási munkahalmaz nyomja vállait, s ha egyebet nem tenne is, mint a felügyeletet gyakorolná, az egyes ügyes bajor feleket kihallgatná, bizottságokban elnökölné, oly roppant munkát teljesít, melyet kivül a tisztikar egyik tagja sem; s ha ezekhez hozzávesszük a polgármester azon hivatás-szerű kötelezéseit, melyeknél fogva majd ezen, majd amaz irányban indítványozni, kezdeményezni tartozik s nem hűnyok szemet a tömördek megbízatások felett, mikkel a közgyűlés, a városi tanács, a közigazgatási bizottság, a magas kormány rendszerint a polgármestert szokta terhelni, legalább is különösnek találhatjuk, hogy a polgármester egyedül van hivatalában, úgy annyira, hogy ha ő nem teszi meg azokat, a mik fentebbi vázlatok szerint az ő kötelezései, azok maradnak elintézetlenül, mert nincs ki azokat véghezvigye.

Pedig bizony a polgármester is csak ember, s hisszük, hogy olykor eszébe jut, hogy a város első tisztviselőjét, ha már legtöbbet kell is észszel okossággal utolérnie, ez csak nem illeti, meg hogy neki kelljen mindent magának papírra tennie.

A mostan érvényben levő szervezet szerint pedig ez a dolog tagadhatlanul így van, s a gyakorlat szerint rajta sem a helyettes polgármester, sem az aljegyző, ki polgármester előszobájában kuczorog, már csak annál fogva sem segít, mert a helyettes polgármesterség nem külön hivatal, csak kötelessége az első tanácsnoknak, hogy ha a polgármester nincs jelen, a polgármesteri székbe ül, s folyóügyek elintézésénél elnököl, praesentál; a harmadik jegyzőnek munkaköre pedig olyan halmozott, hogy ezzel a polgármester csak igen kevése mehetne.

Az új szervezetben ezen a bajon minden esetre kell segíteni.

Kell a polgármesteri hivatalban lenni egy munkáskéznek, — hívják azt azután titkárnak vagy bárminek, — a ki a polgármester nevében a jelentéseket, indítványokat papírra teszi, a polgármesterhez forduló felek panaszát érdemleges tárgyalásra jegyzőkönyvezi, ki a polgármesternek mint mondani szokták jobb keze, s mi hozzá tesszük olyan jobb keze legyen, melybe a polgármester bizalommal helyezhesse azt a tollat, melylyel a város legfontosabb érdekeit érintő ügyeket kell sokszor döntő helyen tárgyalnia.

És még egyet akarunk itt érinteni.

A mostani szervezet 7. §-nak d) pontja a polgármester kötelezésévé teszi, hogy a segéd- és kezelőhivatalokban a munkabeosztást, az illető hivatal főnökével egyetértve állapítsa meg, s a multban megtörtént, hogy az illető hivatal főnöke ezt mint jogot magának tartotta fen. nyilván azért,

mert a szervezeti szabály vonatkozó szövege kaput tárt a magyarázgatásnak. Százféleképp meg tudók okolni, hogy ez a jog ezentúl egyenesen a polgármestert illesse, s ohajjúk, hogy ennek határozott ily irányú kifejezés adassék a szervezeti szabályokban.

Még a reá nehezülő felelősség elve is ezt követeli.

Következik a III-ik fejezet.

Ez szól a városi tanácsról, arról a testületről, mely hivatászerűleg a város minden oly közügyében, mely a t.-h.-b. közgyűlésnek fenntartva, a k. i. bizottsághoz, polgármesterhez, rendőrkapitányhoz, árvászekhez utalva nincsen: első, a rendőrkapitányság elé tartozó ügyekben II-od fokú fórum s mely felügyel a város kezelése s felügyelete alatt álló pénztárak, intézetek és alapítványokra.

Tagjai a polgármester, ki egyúttal elnök, a tanácsnokok, kik közül a választás sorrendje szerint az első helyettesíti a polgármestert az elnöki székben, továbbá a főjegyző, a rendőrkapitány, árvászeki elnök, a főügyész és a főkönyvelő.

A tanács üléséi nyilvánosak.

E rövid ismertetésből is érthető, hogy a városi tanács a város törvényhatósága életében igen fontos szerepet játszik s akár hatáskörét, akár tagjainak díszes sorát tekintsük, igen tekintélyes állást foglal el.

Am e fontos hatásköréhez és tekintélyes állásához méltatlan az a mód, melylyel ez a testület közéletünkben magát feltünteti.

Tanácskozásai a szervezeti szabályok ellenére kerüli a nyilvánosságot. Bezárkózik a polgármesteri szobába, hol pipaszó mellett egypár tag jelenlétében hozza a határozatokat.

Tagjai teljes számban nincsenek jelen, s ezért nem az egyes tagokat, nem az elnököket, a szervezeti szabályokat kárhoztatjuk, s hogy jövőre ezen

segíthessünk, azért szállunk fel kellő időben s ohajjúk, hogy már a megállapítandó új szabályzatban olyannak legyen feltüntetve, a milyennek Kecskemét város tekintélyes állásánál fogva, lennie kell.

Kívánjuk ennél fogva, hogy az ülések a tanácsházban tartassanak nyilvánosan s a nyilvánosságra való tekintetből az ülések napja ki legyen rendszeresen hirdetve.

Kívánjuk, hogy a tanács tagjai az üléseken teljes számban legyenek jelen s az ülésbeni részvét egyik legfontosabb hivatali ténykedésnek tekintetvén, a tanácsülés napja a tagoktól egyéb hivatali teendőikkel ne vonassék el.

Ennek eddig is így kellett volna lenni, de nem volt így, mert a szervezeti szabályok sok kibúvót hagytak fen s valljuk meg az igazat, nem is volt senki, ki a tanács tagoktól ezt megkívánta s a tanács tekintélyét külsőképen is mutatni rendén valónak látta volna.

Legyen minden jövőre másképen s hogy másképp lehessen, a szervezeti szabályokat tessék úgy megalkotni, hogy azok hatálya alól ne legyen kibúvó.

Most az egyes osztályokról kellene szólanunk, de a tér, mivel lapunk e számában még rendelkezünk, sokkal szűkebb, semhogy azt felöllelhettünk, fen tartva azok számára a jövő számot, t. szerkesztő úr engedelmével, az egyes szak- és adhoc bizottságokról fogunk szólni.

Több fő, több gondolat, ez az igazság az alkotmányos faktorokat régen arra szoktatta, hogy a fontosabb közügyeket bizottságokban beszéljék meg. Nagyon helyesen!

Egyet azonban elfeledtek, hogy a mi realis korunkban az ingeny munkának, bármily tisztességgé járjon is nyomában, kevés művelője van.

Ez az oka, hogy hónapokon keresztül nem lehet elintézni sok közügyi

TÁRCZA

†
GÁSPÁR ANDRÁS

honvédtábornok.

A nemzet nagyságát dicsőséggel hirdető előszobrok közül ismét ledött egy, ki az 1848/9. évi szabadságharc küzdelmeiben diadalról diadalra hozdotta az a zászlót, melyre a szabadság, egyenlőség, testvériség szent-háromsága van felírva.

Gáspár András honvédtábornokot nincs többé! Hosszú élet dicsőteljes küzdelmei után lelke elszállt, hogy fölkeresse dicső bajtársait, kikkel együtt küzdött, együtt itéletet vértanú halálra, a melytől azonban legfeljebb kegyelem tiz évi várfogsággal megmenté, hogy végig lássa hazája hosszú szenvedéseit, s megérje az általa is vett mag kikelését, hogy élöpélda legyen még sokáig a honszeretben, melynek az összes nemzetet átható érzete adott e hazának ezredéves életet, s tartotta fen azt annyi viszontagságok után mind e mai napig.

Gáspár András Kecskeméti született 1804-ben november 23-án. Édes atya Gáspár András jómódú eszmadiaiparos, anyja Vasváry Zsuzsánna volt.

Kora ifjúságában sok bizonyosságot adta, hogy katona lesz belőle. ám a jó édes apa saját mesterségéhez a tőkéhez szánta, de

azért nem mulasztotta el a fiú szellemi képezettségéről is gondoskodni. Iskoláztatta a reformátusok itteni középiskolájában, úgy tudjuk, a humanosokan is keresztöltanított, s csak ezután fogta a fejlett észbeli tehetségű ifjút a mesterség megtanulására, mit annak dacára, hogy kedve nem volt hozzá s ki is jelentette, hogy senki műhelyében nem veszi kezébe a fordítófát, hamar elsajátította, úgy hogy 1 1/2 évi tanonczkodás után az érdemes czéh szokásai szerint felszabadult, s édesanyja az ifjú „tanítvány-legény“-t magával vitte Budapestre, hogy ott valamely kiváló mester műhelyében tanuljon tovább, gyarapítsa ismereteit s tőkéletesítse ügyességét.

Édesanyja sirva készítette ruhaneműit, az ifjú András együtt sirt vele, könnyek forrása azonban nem egy kútfőből fakadt.

Az anya a távozó fiút siratta. András pedig azon kesergett, miért kényszeríti őt apja olyan mesterségre, mely tisztességes ugyan, de nem neki való.

Mikor a sötét ibolyaszín nagy gallérú új köpenynek képesét összefűzték nyakakörül, könnyezve mondá apjának, nem fogom én azt viselni. Apja ebből csak azt vette ki, hogy másféle öltönyt szeretne s azzal nyugtatta meg, hogy egy jóra való eszmadia-legényt ilyen köpönyeg illet.

Végre elérkezett a „vándorlás“ ideje. A szerető apa még is felment vele Pestig, s ott — egy jóbarátja műhelyébe — maga állította be. A mint elbúcsúztak, András megemlékezett fogadásáról, s a kínálkozó fordítófa helyett kardot kért épen odavetődött werbungos káplártól.

Beállt katonának.

A mint eről apját értesítették, azonnal Pestre jött s fiát az akkori szokáshoz képest 1000 váltó forintért kiváltotta.

Kevés pironatózó szó érte Andrást a jó apa részéről, annál több kérés, maradjon hű apja mesterségében. A jó és becsületes lelkű fiú azonban soha ígéretet erre nézve nem tett, sőt kérte atyját, ne dobálja a sok pénzt hiába, mert ő így is katona lesz. Am azért apja könyörgésére visszament a műhelybe.

De alig hagyta el hazatávozó apja a soroksári-kaput, András polgári ruházatát — közte a szép ibolyaszín nagyallűrű köpönyeg — eladta, s felvette újra a veres nadrágot, mely a werbungosok közül olyan szépen csalogatta.

A gyorsan értesült édes apa sirva érkezett vissza Pestre, s kevés és szelid szemrehányás után összeültek, kibékültek s abban egyeztek meg, hogy a kiváltásra szánt újabb összeget s a visszakapott előbbi ezer váltó forintot András katonai kiképezetése céljából az ezredparancsnok kezébe teszi le az apa, a mi meg is történt, s ez eredményezte azután azt, hogy Gáspár András kiválhatott társai közül, tiszté lett, s 1847-ben már kapitány volt.

Mint kapitány esküdött fel a magyar alkotmányra 1848-ban s részese lett a szabadságharcnak, melynek dicső küzdelmei közepette gyorsan emelkedett a tábornokságig.

Hosszra nyulna életpályájának kiválóbb momentumaira lapunk szűkterében ki térni, különben is a napi lapokból érdeklődő olvasónk kielégíthették magukat. Be kell érünk röviden itt azzal, hogy Gáspár András

a világi fegyverletét tábornoki rangjában találta, együtt fogatott el és itéletet halálra a 13 aradi vértanúval, de ő királyunk kegyelméből — kinek lovagló mestere volt egykor — 10 évi várfogsággal megmenekült az akasztófától.

A tiz évi fogságot sem szenvedte ki. Amnesztiátotatott s az amnesztia után bilhári jószágára vonultan esendes család életét élt, melyből három országgyűlésre a bihari-kerület szolgáltatta el képviselőnek.

Halálát neje, egyetlen leánya Bernard Lajosné s három unokája, s ezekkel együtt Kecskemét város polgárai s az egész nemzet gyászolják!

Béke lebegjen a hős katona sirja fölött!

A fenyvek alatt.

Ha mámorossá nézted a lelkedet Páris ragyogó boulevardjain, kiesdálkozodt magad Berlin a föld alól előtörő palatosorain s irigy szemmel végig sandítottál Bécsnek jó bited szerint, magyar zsirom épülő ringjein s a világ minden alakú s vonatú kocsiszámjaitól holtra rázott lélekkel, ezerszámra megoldált dolgoktól telített szemmel közelled hazafelé: ne tagadd, jó magyaram, mégis csak nagy lelki gyönyörűséggel valód be magadnak, hogy nincsen azért Európának több olyan fővárosa, mint a tiéd. Honfied kebled önzérteftl emelkedik, szittyja-búszkeséggel túl emelkedik a Rigi csúcsán, lelki gyönyörűség a hűrik birodalmában sétál — a hiába no!

Igaz, hogy a fiakkeresed, a borvirágos orrú, deli, pepitanadrágos Sani: még mindig

ügyet, mert a város atyái az ingyentisztség kötelmei alól rendszeresen szeretnek kibújni.

A mi véleményünk szerint az innét eredő bajokat úgy lehet sikeresen elváltatni, ha a bizottsági tagoknak minden ülésre bizonyos tiszteletdíj biztosítottát a szervezeti szabályokban.

Visszatértsz ezt az indítványunk ne szálljon. Először azért, mert az a módja az ügyek gyors elintézésének már sok helyt be van hozva, másodsor pedig azért, mert a derogáló bizottsági tagnak folyvást szabadságában áll honoráriumát jótékony, vagy a város pénztárába behagyani.

Méltóztatnak emlékezni a napidíjak eltörlése folytán előállott körülményekre? K.

Felsőházi reformok.

Korunk a haladásnak, a reformmozgalomnak kora.

Egy ellenállhatatlan erő hajtja az emberiséget, a haladás széles és egyenes útján előre; nincs régi alkotás, régi intézmény, melyet meg nem bolygatna, vagy a kor örösiileg emlékedett színvonalának megfelelően nem reformálna, vagy újakkal ne helyettesítene.

Ily irány, ily reformtörékvés mutatkozik legújában a törvényhozás egyik szorvétel, a felsőháziak szemben is.

Ma már általános mondható azon demokratikus elv, hogy eskis azon alkotmány helyes és igazolható, mely a törvényhozásban egyenes, actív és határozó befolyást enged a népnek; ma már általános a meggyőződés, hogy mindig és mindenben a nép igazi és hamisított akaratainak kell és szabad államkarrat, illetőleg törvénynevet válni, ez pedig eskis oly alkotmány mellett lehetséges, mely az állampolgároknak döntő befolyását az államügyek menetére biztosítja.

Ilyen alkotmányra való folytonos törekvést észlelhetünk a történelemben is úgy, hogy egy nagynevű állambölcseivel méltán elmondhatjuk: „az emberi szellem kétezer évvel tovább vajudott, míg az antik világ négyülszeseinek durva formáiból, s a középkori századok rendi, hűbéri meg népi gyűlekezeteinek gépezetéből kibontakozva a reprezentatív rendszer nemes, szabad s művelt népekhez egyedül illő alakzatait meg bírta valósítani”.

Úgy látszik azonban, hogy még nem valósította meg teljesen, újabb és újabb alkotmányreformmozgalmakat észlelhetünk.

A vajudás újra elkezdődött. Parturiant montes! Majdnem egyideűleg három államban indult meg a mozgalom a felsőházak reformja iránt Franciaországban, Angliában és Magyarországon.

Mindhárom államban a felsőház ellentétbe helyezte magát az alsóházzal, a nép akarata által közvetlenül létrejött, a nép akarata közvetlenül kifejező és érvényre juttató parlamenttel, különösen az angol és magyar felsőházak még progressív és reformjelligű korunkban sem tudtak a liberális haladással, a régi intézményeket rombadöntő eszmékkel, elvekkel és iránylatokkal megbarátkozni, s

a ma már egyedül jogosult liberálismissal szemben a merev konservativismus alapján állva elavult és századunk szellemével ellentétben álló eszméket táplálva, középkori dűledező intézményeket támogatva, a nekik megadott vetőfőjakkal megakadályozták az alsóházak legűdsőbb, leksűkségesebb munkálatait s így megállították az emberiség a liberális haladás útján, amint ez nem rég hazánkban a polgári házasság javaslatának a förendek által való megbuktatásával történt, s ép a napokban Angliában is, ahol a választási jognak néhány ezer e jogban eddig nem részesített polgárra való kiterjesztése iránt adott be az angol kormány javaslatot, s ezt a felsőház az alsóház határozatával ellentétben visszavetette, felzűdítván maga ellen az egész angol közvélemény méltó felháborodását.

A franciaia köztársaság erélyes kézzel és bátor erélyvel fogott bele felső kamarájának, a senatus szervezetének megváltoztatásához. Pedig ez az összes európai törvényhozások között leginkább van demokratikus alapokra fektetve, mert itt a senatus tagjai kétharmadrésben a nép által választottak s így ha nem teljes mértékben is, de részben elég van tve azon ma uralkodó elvnek, hogy minden törvényhozási faktornak a népkarat kifolyásának kell lenni. S mégis midőn a már határozatképpen kimondott alkotmányrevisió tárgyalása véget a régi versaillesi nemzetgyűlési teremben a 300 senator és 557 képviselő az alkotmány rendelkezése értelmében közös kongressusra összegyűlt, a senatus szervezetét is revidálni fogják. Mert a franciaia demokratikus szellemű nép a senatusban nem akar oly elemeket megtűrni, melyek nem az ő akaratának kifolyásai; nem akar örökös senatorokat kinevezés útján, hanem az egész senatus maga akarja választani, hogy így minél belterjesebben érvényesülhessen a népnek akarata.

Anglia még csak most készül a felsőházi reform nagy munkájához; de már e készülődés is oly hatalmas és példátlan erővel mutatkozik, az angol nemzet oly hatalmas lelkesítéssel karolta fel ez eszmét, hogy a sikert tagadó minden kedekedésnek el kell nómulnia. Angliában a felsőház elleni mozgalom a választási billből kifolyólag indult meg. A liberális Gladstone-kormány ugyanis nem rég egy javaslatot terjesztett elő, mely míg egyrészt a választókerületek új és igazságosabb beosztásáról rendelkezett, másrészt a választói jognak ebben eddig nem részesített néhány ezer emberre való kiterjesztését célozta. A nagybírtokra és születési aristokracziára alapított lordok háza azonban félretréve azt a fenkölt szellemet, mely mindekkorig jellemezte, a javaslatot, daczára annak, hogy az alsóház pártkülönbség nélkül majdnem egyhangúlag elfogadta, conservatív elavult hagyományaitól és önző kiesinyes érdekektől indítatva visszautasította. Nem esoda hát, ha a felsőház ezen eljárása ellen feltámadt az angol közvéleményben a visszahatás s pedig oly hatalmas arányokban, melyekből előre megjósolhatjuk, hogy az angol pair-kamara mai szervezetének napjai meg vannak számlálva.

Hazánkban már rég nyilvánult a felsőház reformja iránti ohaj; a polgári házasság javaslatának a förendek által történt megbuktatása óta pedig az egész magyar közvélemény a törvényhozás legsűrgűsebb munkájának tartja e reformot; mert élénk tudatában van és méltán annak, hogy a magyar förendiház ezen indigenákkal saturált testület mai szervezetében a mai kor keretébe, mint

törvényhozási faktor, nem illik, s hogy a törvényhozás szerves részét nem képezheti. Az elvvel, hogy a felsőházat reformálni kell, tisztában van e hazában mindenki, még maga a förendiház is, de hogy miképpen kell, mily szervezettel, azzal még nincs senki tisztában. Lettek ugyan javaslatok előterjesztve, úgy a kormány mint egyes kitűnő politikusok, kiváló magánfőriak és tudósok — s különösen a röpiatok egész serege által úgy, hogy e nemben már egész irodalommal dícekedhetünk — de ezek csak javaslatok, vélemények maradtak; megegyezésre és ennek folytán pozitív eredményre még egyik sem vezetett, s e tekintetben a kormány ismert javaslatán kívül pozitív alapul egyik sem vehető.

Nekünk nem ezünk e ezekben egy a magyar förendiház rendezéséről szóló javaslatot előterjeszteni, csak azon hatalmas politikai áramlatokat akartuk föltűntetni és escelteni, melyek ép ma nagy és szabadelvű nemzetek keletében a förendiházakkal szemben fölszűrre kerültek, s a napi kérdést képezik.

Nem mulaszthatjuk azonban el azon véleményünk kijelentését, miszerint a magyar förendiházi kérdés nem oly irányban halad, hogy megoldását a liberális és demokratikus szellemnek megfelelőleg ezen az úton remélhetők, különösen nem remélhetjük azt, hogy az új szervezeti förendiházban a közvetlen népkarat képviselő és így tolmácsolva lett.

Pedig — mint fentebb kifejtettük — ma már általánosnak mondható azon demokratikus elv, hogy a törvényhozás minden faktorának a népkarat kifolyásának kell lenni s ez elvet ép mostanában szentesítették Anglia népének hatalmas meetingjeiben hozott resolúciók.

Nálunk nem képzelhető és mai viszonyaink között nem is lehetséges a förendiházak oly módon való szervezése, nem pedig azért, mert erős, tekintélyes századok óta fennálló és hazánk történetében elévülhetetlen érdemeket szerzett nagybírtokú aristokratikának a felsőház alakításánál mellözni lehetetlen, sőt, mint a történelmi hagyományt és tekintélyt képviselő tényezőt jövőben is felsőházunk valódi magyának kell tekinteni, bármennyire jogosult is azon ellenvetés, hogy született és örökletes törvényhozókat a jogegyenlőség eszméjére épített állam nem ismerhet el. Az aristokrátiát tehát a kormány javaslatának is megfelelőleg benn kell a förendiházban hagyni, azonban nézettük szerint oly censussal, hogy ez az egész förendiház csak harmadrészt képezhesse.

A második harmadrészt képezhetik a korona által kinevezett förendek.

A harmadik harmadrészt pedig a nép által választassék, hogy így a népkarat is képviselő lévén, ne képezzen a förendiház a törvényhozó test organismusában idegenszerű elemet, hanem birjon ez által a nemzet érzületében rokonszenvvel, erkölcsi alappal és támaszszal.

Ez utóbbi pont az, melyet mint minden javaslat, úgy a kormány is egészen figyelmen kívül hagy; ezt pedig figyelmen kívül hagyni nem szabad, mert a népkarat tolmácsolóit, az összes és közérdek képviselőit, egy törvényhozási faktorból kizárni ma már se nem politikai dolog, se nem tanácsos.

Mert a folyton haladó és hódító demokratikus szellem eszakhamar le fogná rombolni ezen exclusiv jellegű szervezetet is, s helyet,

talán döntő befolyást követelne és vivna ki magának a förendiházban is.

Ezeket akartuk a magyar felsőházat sokat megbeszél reformjáról általánoságban és alkalmas elmondani. S. G.

Az osztrák-magyar bank.

III.

Első cikkünkben említettük már a 80 millió bankadósságot. Ez adósság elvállalása annak idejében nagy szerepet játszott. A magyar ellenzéki pártok erők küzdelmet fejtettek ki az adósság elvállalása ellen, mert — úgy mondták — az adósságot Ausztria csinálta, ő tartozik tehát azt egész teljességgel viselni. Ausztria részéről pedig hangsúlyozták, hogy a 80 millió nagy része Magyarországra fordított, úgy viselje tehát a quata-szerű terhet. Az ügy, mint ösmeretes, ez utóbbi értelemben döntetett el és az 1878. január 27-iki törvény szerint az osztrák-magyar bank azért, hogy privilégiuma meghosszabbított 1887. december 31-ig kamat nélkül prolongálta a 80 millió adósságot és a bankszabályok 102-ik cikkelye szerint a két államkormányzatot illető tiszta nyereséget az adósságfizetésére fordítja. E leirások folytán a bankadósság az évek folyamán 79,448,402-46 forint szolgált le. 1883-ban a bank 6,608,040 frtnyi tiszta nyeresége követhető felosztást nyert

A részvényesek kaptak osztalékul . . . 6,450,000 frt
A két államkormányzat . . . 146,866 „
Új számlára előirátott . . . 11,174 „

Összesen: 6,608,040 frt

Be kell vallani, hogy e felosztás, ha szabályszerű is, nem igen alkalmas arra, hogy az államnak nagy tekintélyt nyújtson, mert a 146,866 frt, melyet a két állam között, a részvényesek 6,450,000 frt osztalékához képest oly elenyészőleg esekély üszégek, hogy az a bank viszonyainál fogva a legesekélyebb számot sem teheti és inkább ajándéknak látszik, nem pedig törvényszerű résznek. A bankprivilegium megújításánál e viszony semmi körülmények közt sem tartható fön, mert hiszen ily módon majdnem 500 év telik el, míg az adósság teljesen törlesztetnék, már pedig ily számítás sem az állam, sem az emberiség viszonyaira nem szokás alap venni. Okvetlenül oda kell törekedni, hogy a tiszta nyereségből oly rész jusson a két államfélnek, mely megfelel a monarchia tekintélye és méltóságának és ebbe a részvényeseknek annál is inkább bele kell nyugodniok, mert a bank alapítása, vagyis 1816 óta az évi osztalék átlag 9—10 százalék volt. Kaptak ugyanis a részvényesek részvényenkint:

évek	osztalék	százalék
1870-ben	52,50 frt	= 8,75
1871-ben	58.—	= 9,66
1872-ben	64,60	= 10,76
1873-ban	67.—	= 11,16
1874-ben	69,50	= 10,83
1875-ben	50.—	= 8,33
1876-ban	45.—	= 7,50
1877-ben	47.—	= 7,83
1878-ban	44.—	= 7,33
1879-ben	39.—	= 6,50
1880-ban	38,30	= 6,38
1881-ben	39.—	= 6,50
1882-ben	43.—	= 7,16
1883-ban	43.—	= 7,16

Csak méltányos lesz tehát, ha a 80 millió adósság törlesztésére kedvezőbb feltételeket fogunk adni a bank részvényesnek, azért a privilégiumát, hogy a bank továbbra is kiadhasson 3—4,000,000 frtnyi bankje-

ama híres héli nyelvén ajánlja föl ösmerős szolgálatát; a hordárod — azóta még mindig nem vett tisztát a gazember — szintén a régi zsidójargonon feszíti ki markodóbb ország-világ látott kofferedet; Andráz bácsi is még mindig oly mamlaszul tatará rád szájt, mintha azóta el se mocezzant volna a helyéről; az útezőknek is olyan idegenkedve ölik most fel a sok otthagyt szemét, de hát mindegy az, mégis csak a te Pested ez. Olyan édes valami esiklándozza bordáidat, midőn aszfaltjára lépsz, hogy magod se tudod megmagyarázni, hol veszi magát nálad.

A felöltödet hordárodnak dobod, az utazó selyem-micéit magos kalapoddal eseréled föl, előhúzó a sétabotod, mely nélkül eskis fél-embernek érzed magad, félrelökőd a tolakodó Sanit — minek? Hisz irthon vagy! — s gyalog indulsz. Megszorodott lábaidnak jól esik a mozgás, összezakatolt-kelepett fejednek a nyüzsgés, zisbongás kedvelt méhdandja.

Könnyűnek érzed lábaid, szinte tánczolat-hatnál; jobbra-balra forgatod vidám fejedet, hol találaz egy ismerős arcaza, — mindenik az! szemed míg azon a tar ágon himbáló anyaverében is megakad, mely hangos torokkal esiripolja teli a világot s még kedvet kapsz tőle jómagad is. Bolondabbnál bolondabb, rég elfelejtet, tán soha sem is tudott operettállomok furakodnak agyadba s észre nem veszed, hogy végig fityűrészed az egész utat. De mikor olyan jó is irthon lenni!

Ola értel a Sugárút sarkára. Hogy kiépült, milyen szép lett! Van-e több ilyen? — „Városig — Sugárút! — halod az ismerős szót.... Egy bolond öleted támad.... Ugy

se vár téged odahaza senki... Intesz a kocsisnak s beszállasz a Noé bárkájába. Ha száz mindenfelé kirázták belőled a lelket, ez majd beléd rázza újra. Elhelyezkedel a kemény bürölésben, a vas oldalpántnak nekivedte a hátad s.... otthon vagy, otthon csakugyan, erről rá ismerhetsz.

Behunyod szemeid s gondolkodol. Nem nézed a két soron fényes palotákat, gondolatid megelőzik a két hitvány gebét, melyek kimerülve vonszolnak, te már kinn jársz az illatos gyepen, a hulló lombok alatt, hervadó virágok között.

Hisz szittad te a boulogne-i erdő főiri parfume-től nehéz levegőjét, „Unter den Linden“ a német esászár jött veled szemközt mindenható kanczellárijával, s a Prater szegett utairól udvari cassoussel szórta szemzedbe a porondot; de azért akkor is mindig eszedbe jutott a te városligeted, a melynek fii nem lehettek ugyan be az Ylang ylangot a szép asszonyok selyemuszályáról, de annál tődsőbb illatot árasztanak, fasorai alatt is legűdsőbb egy nyugalmazott tábornaggal találkozhatsz, udvari menet meg épséggel ki nem zavarhat reflexióidból, de azért még se eserélnéd el egyikkel is.

Alig várod, hogy kiugorhassál a rozant omnibusból s neki vágghasz régi utadnak. Itt szoktál neki vágni a régi köröndnek mindig.

Emlékszel rá? Egy sűgár, édes eseevegűsű, kedves arca, szöke asszonyonny járta erre mindig. Emlékszel rá? A fiatal, szöke asszony sohase jött egyedül, magával hozta mindig gardémját, egy négy éves kis angyalt, a kinek

ép olyan szöke haja, olyan kedves arca, édes gügyűgése volt, mint az edesanyjának. Közrevettél te ő választott el benneteket egymástól.

A régi körönd eltűnt, nyoma sincs, hiáb keresed. S olyan fájó szívvel érzed hiját. A százados vén tölgyekből ki tudja hol ácsolják a gerendákat, a sudar nyárfák ki tudja micsoda vizen úszkálnak most lefelé, s a buja pázsit, mely alattuk nőtt, ki tudja hova lett. Lelkedet nem elégíti ki a széles medence, mely kilence ágából ontja égne a vizet, szivedet nem kárpótolja a teli kehelyvel pompázó rózsaszőz, mely helyükbe lépett, — szép, nagyon szép ez mind az új szemnek, de szebbnek láttad te azt valaha.

Szinte meggyorsított lépteid, tán hogy hamarabb túl haladd, tán mert agó sejtés fog el, meg lesz-e még a te régi pihenőd vagy áldozatul eszt az is. Még odább van! Te kerüldt a zajgó helyeket, melyeken a nagy világ zisbong, hogy lásson, láttasson; esöndes, elvonult, méla hely volt a tied, hova alig alig vetődött egy-egy más látogató, mint a minő te voltál. Arra nem vezetett széles út, keskeny nyom is alig; arra nem voltak mulatóhelyek, magányos pad is alig.

Ott van! megvan! A törpe fenyőágak hajtogatják eléd tús leveleiket, már messziről érzed balzsamos illatukat. Ott van a régi pad is, azóta még korhadtabb lett. Ültek-e rajta annyit azóta? ugy-e nem? látod, látod, nem felejtettek el! Első látogatásom is téged illet. — Hogy hol hagytam a szép szöke asszonyt? Hisz tőled akarom ép kérdeni, te vén reves pad! Te többet mondhat-

nál felőle, mint a mennyit én tudok. Hal-lod-e, hal-lod-e?

Emlékszel te is rá, mikor itt üldögél-tünk? szóltan, esdesesen. Előttünk a porban az apró baba settenkedett, örülve, hogy nincs a ki megrója, ha beszenyzei ruháját. Emlékszel vén pad, hogy mily sokat beszélgettünk mi, ha ajkunkkal nem, lelkünkkel. S te gonosz vén pad ezt is mind tudtad. Te jó vén pad! te azt is tudtad, a mit mi külön-külön csak éreztünk s egymásnak meg nem mondtunk soha!

Elszakadtunk, vén pad, elszakadtunk! Ugy érzen, mintha álom kerűlgetne! Rajongó lélek ábrándos álma!

Szép szöke asszony, merre jársz? Jut-e egy röpke gondolatod a balzsamos fenyveknek? gondolsz-e a vén reves padra is?

Vagy elfeledted?!... Oh, hogy mért is kell az álomnak véget érniök!

Véget érnek, vissza se jönnek!

Körűltekintek. — Lám, a szives öreg úr, ezüst hajjával, görűhedt vállával, remegő lép-teivel! a ki mindig olyan előzékenyen kö-szöntött bennünket; hát még most is idejár? most én sietek neki kalapot emelni, azóta már megtudtam, hogy ez az egyszerű szerény agg százezeket jölvéteje, a kit hetven éve még ma se gátol, hogy ne enyhítse tudományával a hozzátűdülő testi szenvedéseit s tanítson erre másokat is. Ilyenkor aztán ő maga jár ki ide enyhületet szerezni. Hát ő hű maradt azóta.

Odább egy magányos szék egy fatörzs-höz támaszta. Nem ül rá senki, már akkor se ült. Szent áhitattal haladnak el mellette s láttam nem egyet, ki kalaplevéve állt meg

gyeket, melyeket nem köteles beváltani és forgalomba hozhasson körülbelül 85 millió frtnyi zálogleveleket, melyek csak évek hossza után kerülnek kisorsolás és beváltás alá.

A privilégium meghosszabbítására vonatkozó tárgyalásoknál szükségesnek tartjuk továbbá a magyar föntézet és főnök dotációjának oly mérvű felemelését, hogy attól fogva a budapesti igazgatóság ne legyen kénytelen minden élelénkben pénzkérésnél a dotáció felemelését kérvényezni. Most már tapasztalatok alapján megállapítható, hogy Magyarországnak legalább 60 millióra van szüksége és még ez összeg is csak olyan, hogy szükségessé válhatik fölemelése, a mint azt a legközelebbi mult hetek is igazolták. A bank vezetései a leszámlitól Magyarországon aránylag nem voltak nagyobbak, mint a monarchia másik felében, a hitelviszonyok Ausztriában sem rosszabbak, mint Ausztriában, úgy, hogy a dotáció megfelelő felemelése immár az osztrák-magyar bank kötelességévé vált.

Felhívás

Kecskemét sz. kir. város iparos polgáraihoz.

Tisztelt iparostársak! A mit annyira sürgetett nemzetünk összes iparossága; a miért küldöttséget menesztett a helybeli Iparegyet a m. miniszteriumhoz; a miért a f. évi február hó 27-én városunk és vidéke összes iparossága által megtartott gyűlésből kérelmet intéztünk a törvényhozási el: az 1872. évi ipartörvény helyett egy újnak az alkotása megtörtént. Az elmlutt országgyűlés megalkotta az új ipartörvényt annak kimondásával, hogy e törvény a folyó évi október hó 1-én lép életbe.

Elérkezett tehát az idő arra, hogy az új törvényvel megismerkedjünk s hozzáfogjunk e törvény által biztosított nagyfotóságú önkormányzati szervezkedés előmunkálatainak megtételéhez.

A törvény szakaszaiból tudhatjuk, hogy jövőre:

a) kézműves ipart csak az űzhet, a ki legalább 15 éves koráig tanonez volt s tanonezkodása megszűnése után legalább két évig szakbavágó műhelyben vagy gyárban foglalkozott s városunk pénztárába 5 forintot lefizet;

b) a képesítéshez kötött mesterséggel foglalkozó iparosok kétharmada követelheti az ipartestület megalkatását, mely városunkban csak egy lehet; épen ezért minden képesített iparosnak be kell adata lépnie, minek az az üdvös eredmény is lesz, hogy a testületi tagsági díjak, tekintettel az iparosság nagy számára, csakély összegben lesznek megállapíthatók;

c) az ipartestülethez tartozik: a tanonez és az iparos közt felmerülő kérdések elintézése; annak megállapítása, hogy az iparisoklában vajjon a tanítás a munkanapokon és vasárnapoként a nappali vagy esti órákban tartassék-e; a segítők ügyeinek intézése; melyek közt nagyfotóságú azon joga, hogy ő ad bizonyítványt a tanonez-idő befejeztéről s hogy nyilvántartja és ellenőrizi a munkakönyveket;

d) az ipartestület megalkatása a rendőrkapitányság hatásköréhez tartozik.

Tisztelt iparostársak! A törvény üdvös hatása első sorban tőlünk iparosoktól, t. i.

attól függ: mennyire tudunk egyek lenni a közös cél felé törekvésben, az önkormányzati szervezet — az ipartestület — megalkatásában, és attól, hogy mint tudjuk e testület előljáróivá s tisztviselőivé a legaraválóbb társainkat megnyerini.

A közvetlen cél tehát az legyen előtűnik, hogy békejobbot nyujtva egymásnak: tegyük lehetővé egy, az ipartestület megalkatása céljából, illetve ennek előmunkálatai megbeszélése végett tartandó nagy iparos gyűlést megtartását, mire nézve Lestár Péter polgármester úr által megtartott szűkebb körű értekezleten azon megállapodás jött létre: hogy a szervezkedést megindító állb megjelölt egyesületek által tagjaikból alakítandó bizottság együttesen az ipartársulati elnök urakkal hívják össze városunk összes iparosait egy helyi nagy gyűlésre.

Az érintett megállapodás alapján bizalommal kérjük fel tisztelt iparostársainkat: hogy az ipartestület megalkatása előmunkálatainak megtétele céljából a folyó 1884. évi augusztus hó 15-én délután 3 órakor a „Próféta“ ezimű vendéglő helyiségében tartandó iparos nagygyűlésen megjelenjen sziveskedjenek.

Kelt az ipartestület szervezése céljából alakult bizottságnak 1884. évi augusztus hó 4-ik napján tartott üléséből.

Végh József, mint az Iparegyesület által kiküldött bizottság elnöke. Baán János, mint az Általános Ipartársulat által kiküldött bizottság elnöke. Máty József, mint az ipartársulatok megbízottja.

UJDONSÁGOK.

— Dalárdánk — mint a fővárosi lapokban örömmel olvassuk, — szépen kitűntette magát a miskolczi dalárversenyen, úgyannya, hogy a fővárosi lapok szerint díjazásra számolt és igényt tarthat. Tekintve, hogy dalárdánk még nagyon rövid életű, valóban szép és meglepő eredmény ez, mely első sorban Mihó László karnagy buzgó, szakavatott és fíradhatatlan működését a legszebb színben tünteti föl, másrésztől a dalárda tagjainak ernyedetlen szorgalmát dicséri. Adja Isten, hogy mint a győzelem koszorójával visszatérőket üdvözölhesünk.

— Polgármesteri hivataltól közlés végett a következő hirdetményt vettük: „Az 1875. évi VII. t.-cz. értelmében a földbirtok arányos megadóztatása céljából újból készített kataszteri munkálatok Kecskemét sz. kir. város községét illetőleg megküldettek. A földadó szabályozásról szóló utasítás 3-ik szakasza értelmében a megküldött kataszteri munkálatok folyó augusztus hó 5-től október 5-ig, vagyis 60 napig a városházánál a gazdasági hivatal melletti helyiségben közszemlére kitétetek. A munkálatok közszemlére kitételének kihirdetéséről, illetőleg az értesítvény kézbesítéséről vagy postára teteléről számított 60 nap alatt az 1875. évi VII. t.-cz. 46. szakasza értelmében minden egyes birtokos felszólással élhet, nevezetesen: a) ha oly földrészlet, mely földadó tárgyát nem képezi, mint adóköteles sorozatott, vagy ha adóköteles rész kihagyott; b) ha valamely földrészlet többször, vagy ha nem a saját községe teleklönyvébe ígattatott be, úgy szintén, ha a tulajdonos hibásan van bejegyezve; c) ha a földrészlet nem a megfelelő miveltési ág alá foglaltatott; e) ha a földrészlet nem a megfelelő

előtte. Profanatióknak vennék, ha azt a helyet valaki elfoglalná. A „haza bölcsé“ útl hosszú éveken át azon a száken, csendes kedélyvel, derült lélekkel, jósiság szíkel arczával. A hálas utódok ereklényként őzik most pihenő helyét s kegyelettel záradóknak el, hogy a szent nyomok tekintétn föllendüljenek. És őzi e néhány fenyű alja egy másik nagyunk emlékét is, a ki „törve búval, bajjal“ szintén idehozza roncsolt tagjait megnyugosztani s halából dallal örökíté meg a „pesti ligetet“. Sovány, beesett arca, törtfényű szemei, rövidre nyirt havas szakáll, roskatag alakja alig juttatják eszünkbe azt a széles, vállas férfi, kinek merész, teli arca, tüztől égő tekintete, hosszú dús bajsa annyi szívet elbrándít, midőn ott nézi kéjézt összes művei első kiadása előtt. O is ide járt

... elbolyogva félre, messzebb A kőzép tolongástól. (Nem az egy-nyre tolongozott. Ertvén csupán e név alatt: Köz nép az is, mely tolván Ftogtatván, kérban halad.)

Elmaradt azóta ő is, odament, honnan nincs visszatért, de lábanyomán jobban zödel a fű, és énekes lelke emléktől szebben dalolnak itt a madarak. Változott hát minden. Észre se vettem, hogy alig néhány lépésre tölem széles, hosszú, egyenes országút szeli ketté a zöld mezőt, nevére annak a hosszú századok óta első királyfi-asszonynak, ki már bölcséje körül hallott magyar szót zengeni.

A széles át esendjé pompás fogat veri föl robogásával. Hogy téved erre? Ezelőtt nem erre járt útja!... Nem is marad egye-

dül, csak előfutár volt. Gíg, tilbury, batard, homokfutó nyomon éri egymást. S a fenyvek néma magányát halk cseregés teszi népessé.

Hát ide költözték! Végig nézek soraikon. A régiek; oh, a társaság arczata nem oly könnyen változó. Ismerlek mindnyájukat, tégedet, te születtet hercegasszony, mosolygó viruló arczóddal, ki csak az orvosi ellenmérgeké köszönheted, hogy mosolygó, viruló arczod most nem a férgek vájják a föld alatt; téged is, te büszke grófnő, kit még maig se látunk meg az igazi „nők“, ismertelek már akkor, mikor egy kávéház trónusáról osztaghatnál parancsokat beszámoló pincézreknak.

Nem érdekeltek, untattok és elűztök. Pedig itt én vagyok a legitím s ti a toladódk.

Nem titeket kerestelek. Lám, nem is ültem a ti fehérre, barnára fényezett rugalmas vasszekeiketre, felkerestem az én régi, egyszerű, kopott padomat, úgy illik az össze: „Kopott ember, kopott liget!“

Azt kerestem föl, oda ültem le, folytatni egy álmat, mely oly rég félbeszakadt. Te rólad jöttem álmodni, szép szöke asszony, folytatni azt az édes álmat, a mit mi ketten oly boldogan kezdtünk meg. Hova tündél, hova lettél? Piros ajkaidat mosoly köríti-e még, szelid szemeidből boldogság sugárik-e még? Hadd körítse, hadd sugárizék!

S ne tudj meg soha azt, hogy mily halavány a másik arcz, mily beesettek a másik szemek. Engem bánt e zaj, kinozza lelkemet. Nem ilyen volt egykor ennek néma magánya. Eltávoztom. A megszokított álmat folytatni nem lehet. Viator.

minőségi osztályba soroztatott; f) ha a földrészlet a járáson belül fekvő, határozottan megjelölendő, más földrészlettel összehasonlítva egyenlőtlenül soroztatott. Az új felszólalások érvényesíthetők személyesen vagy rendes meghatalmazott által akár élőszóval, akár írásban. A felszólalásoknak világosan tartalmazniuk kell, hogy mit vél a felszólaló érdelemnek és miként véli érdelemét kiigazítandónak. A fentebb elősoroltak s illetve teendő tudomásra hozatalával egyidejűleg felhívati az összes birtokos lakosság, miszerint a fent körülírt 60 nap határidőn belül a városházánál a gazdasági osztály melletti helyiségben közszemlére kitétt kataszteri munkálatokat megtekinthetik s ahol is birtokaikra vonatkozó birtokvitát lemosolhatják, netalán érdelemnek kiigazítása végett esetleges felszólalásaikat akár írásban, akár élőszóval ugyanott megtehetik, illetőleg beadhatják, az egyéni felszólalások beszédésével és felvételével Nyirády Benő nyilvántartó és Bereczky Jenő napdíjas megbízva vannak. Kelt Kecskeméten, 1884. évi augusztus hó 4-én tartott tanácsülésből. Lestár Péter, polgármester. Szalkay Gerő, jegyző.

— (Halálhír) Illés István, a pestvidéki törvényszék — itteni hivataloskodása idejéből lakostársaink nagy része által is mélyen ismert — elnöke, f. hó 8-ikán hirtelen meghalt. A boldogult reggel még hivatalában megjelent, valamint dolgozott is, de a 9 órakor összeült tanácsülésben már nem elnökölt, mert rosszul érezte magát és sétálni ment, miközben a Himző-útczában haladva érte a halál. Áldás emlékére!

— Gáspár András honvédtábornokról beszéltek, hogy már szenge ifjúságában a hol csak lehetett kitűntette, hogy katona szeretne lenni, különösen élt-hat a lovaglásért s ehhez volt legkevésbé alkalm. Történt egyszer, hogy apja kiküldötte napzsámokkal és a család egy pár tagjával Borbásra krumplit szedni. Elelmükre friss kenyert s egy jókora fazék töltötökposztát kaptak. Neki a munkának a krumplibokrok vágása jutott, s midőn az első sort vágta, a közel tarlón legelőszó juhnyáját vélt észre s látta, hogy ott egy magános szamar is van. Nosza rajta, ott hagyta a kapát, felfogta a szamarat, tetejébe ugrott s rajta vígan szaladgálni kezdett. A közelben szunnyadozó juhász azonban nem vette tréfára a dolgot, juhász modora káromkodások közt letúrta Andrást a szamáról s odább hajtott. András szomorúan tért vissza s újra vágta a krumplit. Egyszer eltűnt, de véle eltűnt a töltötökposztás fazék és a friss kenyér is. Odaadta a megkérlelt juhásznak, ki ezért egész napra átengedte lovaglásra a szamarat, melyet András egész naplennentig folyvást kergetett, fászsított, nem unván meg a szamaragolást s nem törődván az éhséggel, mely őt is, társait is ugyancsak kinozta. Este aztán idehaza bepanaszolták, minek következtében András kikapta a nyargalót, de mit törődött ő vele, mikor egy egész napot boldogul tölthetett el.

— Reformált zsidó vallás. Bár nem élünk a vallásalapító és reformátorok korában, s felvilágosodott korunk nem nagy enthusiasmussal viseltek a próféták iránt, mégis ma egy vallásnak terve vet reformátori, újításáról adhatunk a fővárosi lapok után hírt. S pedig a zsidó vallást akarják reformálni. Néhányan ugyanis újra meg akarják indítani azt a mozgalmat, melyet a negyvenes éveken egy nagykentélyű és hírneves rab indított meg a zsidóvallás reformálása céljából, mely azonban a szabadságharc következtében félbeszakadt. A reformátorok Budapesten már gyűlést is tartottak s ebben elhatározták, hogy a zsidó vallás hitágazatait 12 pontban összefoglalják, bő indoklással kinyomtatva közbeváltatják s így a közvélemény, illetőleg a hitorsosok itélőszéke elé terjesztik. E reformatio szerint többek között eltöröltetnék az étkészési törvény, a kettős ünnepek mindössze kettőre redukálnának, az esketési szertartások a modern kultúra által létrehozott keresztény ritushoz hasonlóvá rendeztetnék; kimondatnék, hogy a talmud, rabbinusok iratai és a hagyomány nemcsak vallási, hanem még didaktikai forrást sem képeznek stb. stb. Ezekből látszik, hogy a tervezett reformációknak ezélla a zsidó vallást a mai kor műveltségű színvonalára emelni, a mai kor szokásaival, erkölcsével összhangba hozni, szövel a mai kor helyes haladott kulturájába beilleszteni. Mint ilyenlőt lehetetlen rokon-szenvtinket megtagadni, sőt — tekintve, hogy e mozgalom ép mai viszonyaink között tagdhatatlanul nagy jogosultsággal bír — észinte megelégedéssel és örömmel üdvözöljük, óhajtva, hogy a reformáló mozgalom, a zsidó hitorsosok által is támogatva teljes sikert arasson s megalkossa a magyar reformált zsidó egyházat.

— Beküldetett hozzánk a bortermelők országos szöveteze kecskeméti fők-egyesületének alapszabálytervezete, melyet azonban térszűke miatt mai számunkból kihagyni kénytelenítettvén, jövő számunkban fogunk hozni.

— Meghaltak: Kasza Sándor leánya Mária, 11 hónapos, béhurát; Rozsi Pál bográd 75 éves, végelgyengülés; Varga István leánya Ilona, 10 hónapos, szélhűdés; Almási Imre fia Pál, 6 hónapos, sorvadás; B. Tóth

József kézimunkás, 32 éves, hagymás; Bogosi Gergely leánya Mária, 2 hetes, idétlen; Orbán Anna törvénytelen fia Pál, 1 éves, béhurát; Fülöp István fia József, 10 hónapos, béhurát; Sándor Pál fia Mihály, 4 hónapos, ránggörcs; néh. B. Tóth József fia Ferenc, 3 napos, idétlen; Pálkás István leánya Mária, 6 hónapos, béhurát; Kovács János városi szegény, 68 éves; végelgyengülés; Nagy László leánya Juliánna, 10 hetes, sorvadás; Nikolics Mária törvénytelen leánya Mária, 2 hónapos, idétlen; Dudog László leánya Mária, 6 hónapos, ránggörcs; Sándor Juliánna 52 éves, agylob; Faragó József leánya Mária, 7 hetes; Krepák István leánya Juliánna, 7 hónapos, béhurát; Szelei János fia János, 1 1/2 éves, béhurát; Nagy Katalin törvénytelen leánya Ilona, sorvadás; Nagy János takács, 30 éves; Sütő József fia Ferenc, 1 1/2 éves, béhurát; Mudri József fia Ferenc, 9 hónapos; Bódog József fia Ferenc, 9 hónapos.

ÜZLET.

Kimutatás a kecskeméti kereskedelmi iparhitelintézet és népbank július havi forgalmáról.

Bevételek: Pénztárállás június 30-án... 43,162 frt. 29 kr. Váltó visszafizetésekből... 225,151 „ 90 „ Folyószámlák után... 50,618 „ 74 „ Telepítvények után... 49,877 „ 68 „ Kamatok... 5,361 „ 59 „ Díjak... 303 „ 78 „ Késedelmi kamatok... 24 „ 82 „ Átirási díjak... 18 „ 19 „ Nyugdíj-alap számlára... 374,518 frt. 99 kr.

Kiadás: Váltó lezárolásra... 234,420 frt. 96 kr. Folyószámlákra... 59,727 „ — „ Telepítvényekre... 66,400 „ — „ Időközi kamatok: a) Telepítvényekre... 563 „ 32 „ b) Folyószámlákra... 289 „ 54 „ Üzleti költségekre... 160 „ 25 „ Elnöki tiszteletdíj és tisztv. fizetése... 598 „ 31 „ Osztalok részvényekre... 216 „ — „ Jövedelmi adóra... — „ — „ Állami illetékek betétek kifizetett időközi kamataira... 40 „ 43 „ Jutalékokra... 363,355 frt. 81 kr. Pénztárállás július 31-én... 12,183 „ 18 „ Műltényi, könyvelő... 374,518 frt. 99 kr.

Sertésvásári jelentése az első magyar sertésvásárról és kölcsönlelegező részvényvásárlatokról.

Budapest-Köbögy. Augusztus 8. Heti átlagárak: magyar vál. ár 280—320 klg. néhez 52—52 1/2 kr., 180—270 klg. néhez 52—53—kr.; öreg 300 klg. tölí — — kr.; vidéki sertés 51 1/2 52 1/2 kr. Transzibán: szerbiai 51 1/2—52 1/2 kr., romániai 51—52 1/2 kr. tiszta klggrammóként.

Helyi állomány: aug. 1. maradt 95,144 db. Felhajtás: alvidékről kövér... 1408 db. — sovány... — „ Szerbiából... 473 „ Romániából... 111 „ m. államvasúttal kövér... 2447 „ — sovány... 280 „ vidéki... — „ Dél-magyarországi... — „ Buda németországi... 55 „ 4,674 „ 99,818 db.

Elhajtás: Felvidékre... 402 db. Bécsbe (m. h. 347 db.)... 1718 „ Csehországba... 565 „ Bodenbachon át... 756 „ Ruttkán át... 1853 „ Galantha-, Sillein-és Oderbergen át... — „ Budapesti fogyasztás... 2103 „ Külteki... 300 „ Dél-magyarországi... — „ Köbányai szalmások... — „ Magyar államvaspályán... 7,692 „ Marad állomány: 92,126 db.

Piaczi árjegyzék: Tiszta búza métermázsánként... 7.60 krtól 8 — krig. Kész... 6.90 „ 7 — „ Rozs... 6.60 „ 6.80 „ Arpa... 6.40 „ 6.65 „ Zab... 6.60 „ 6.80 „ Tengeri... 6.90 „ 7 — „ Bánáti tengeri... — „ „ Köles... 6.80 „ 7.20 „ Krumpli... 1.80 „ 2.10 „ Széna... 2.20 „ 2.30 „ Szalma... 1.10 „ 1.20 „

Felölös szerkesztő: BOÓDOR SÁNDOR.

Uralkodó epidemiáknál legmelegebben ajánlható egészségi ital.

MATTONI-FÉLE GESSHÜBLER legjobb asztali- és üdítő ital, kitétnő hatásának bizonyult köhögésnél, gégebagóknál, gyomor- és hólyaggyutrnál. Mattoni Henrik, Karlbad és Budapest.

HIRDETÉSEK.

!Messzelátó!

— Touristák, hegyi lakók, gazdák stb. számára. —

3—4 órányi távra tisztán s eredetien mutat.

Ezen újon felaltat **messzelátó** 2 optikai üveglencséből áll, melyek bármely sétatárra stb. egyszerűen megcsiszolhatók, és sokkal nagyobb hatással bírnak, mint bármely távcső, s ez okból általános tetszésben és elismerésben részesült különösen kirándulásoknál.

Ara: 1 frt 25 kr.
2 " 50 "
3 " 75 "
4 " 75 "

Baroscop, biztos és meglátható időmutató
Egyszerű felszereléssel

Pioscop, új kiválósságú tejszűrő a tej minőségének megvizsgálására

Kis zseb-nagyítóvevők, kitűnő hatással 45 és 75 kr.

N. B. Használati utasítás minden tárgyhoz díjlanul mellékeltek.

Megrendelések utánvét mellett. Egyedül kaphatók:

Klingl & Baumann özegnél Bécsben,

I. Tegethoffstrasse Nr. 5.

Új illusztrált árjegyzék 1884. évről 20 kr-os bélyeg beküldése mellett bérmentve küldetik. 149 (6—1)

KRONDORFI

Savanyú-Kút
STEFANIA
Koronahercegnő
forrás.

Trieszt 1882
arany érem.

Szénsavdús, égvényes
természetes
asztrali viz.

Igen hathatósan bizonyult
a légzési szervek és a
gyomor bántalmainál.

Kütvállalat
KAHL és TÁRSA
Kronorban, Karlbad mellett.

A kecskeméti főraktár:

Pataky és Nyirády
63 uraknál van. (12—11)

Orvosi bizonylatok

„Márgit-“
GYÓGYFORRÁSRÓL.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkatrészeinek szerencsés összetétele kevés szabad szénsav, de gazdag, félig kötött szénsav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásának találtam a légutak és gyomornyálkahártyáinak hurutos bántalmainál. A Seltersi, Radeini, Vichy- stb. vizektől különbözőbb csekélyebb szabadszénsav tartalmánál fogva, s azért vérzések lehetőségénél, vagy a hóla vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavanyú duzsabb vizek fölött előnnyel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár, Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásának bizonyult a légző-, emésztő- és vizelelvezető szervek hurutos bántalmainál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek, — csekély szabad szénsav tartalmánál fogva, oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshüllbi-, Gleichenbergi-vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyet. tanár. Torok-, gége-, légző- és bőrbetegségekben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természeti gyomorhaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor, vizelelvezető hurutját osztja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshüllbi. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák, s hogy sem bevőve, sem belélegezve, a fejben vagy tudóban nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kétly Károly egyet. tanár. Légző-, emésztő-szervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam, Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshüllbi vizek fölött kisebb szénsav tartalmánál fogva előnnyel bír.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi orvos. Légző-, emésztő- és vizelelvezető szervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshüllbi- és Vichy-vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánlható a légző és emésztő-szervek kórállapotánál.

Ez idő szerint Európa legelső és leglátogatottabb **tüdőbeteg** kftmikus **gyógyintézet** **Görbersdorf** a „Márgit“-forrás gyógyhatásáról. — Sok oldalon legkedvezőbb eredmények alapján, melyeket én gyógyintézetemben a „Márgit“-forrás gyógyviz* alkalmazása által a **légutak idült hurutos bántalmainál** tapasztaltam, hivata érzem magamat igen betegim által **kedvesen fogyasztott és jól tűrt gyógyvizet** a legsürgősebben ajánlani.
Görbersdorf, 1879. márczius 18-án.

Dr. Römpler Tódor.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

Kizárólagos **ÉDESKUTY L.** magy. kir. udvari szállító-
főraktár nál Budapesten.

Kapható azonkívül minden gyógyszerárban, fűszer-kereskedésben, szállodában és vendéglőben.

A takarékpénztári palotában a piac téren egy
ÜZLETHELYISÉG
teljes felszereléssel minden órában átadandó; —
ertekezni lehet a tulajdonosnál,
Alföldi és Goldmann
utódnál.
160 (3—1)

Dr. POPP J. G. bécsi cs. k. udvari fogorvos.
Stadt, Bognergasse 2.

Anatherin-szájvizének
részletes hatása.

leírva Dr. Janelli Gyula által használtatik a bécsi, párisi, brüsseli és amsterdami klinikán; rendeltek Oppolzer rector-mag., és szász kir. udvari tanácsos, továbbá dr. Kleitelsky, dr. Brants, dr. Heller, dr. Horn, dr. Sonnenschein, dr. Hartig tanár, braunschweig hercz. udv. orvos, dr. Gross, dr. Schaffer lovag, dr. Getter L., dr. Mayer, dr. Schaffer császári tanácsos által.

A fogak tisztítására szolgál általában. Vegytani tulajdonságai által feloldja a fogak közt levő ártalmas anyagokat.

Főltötte ajánlatos használni ebéd után, mert a fogak közt maradtod hűsreszcsékek rothadásba menővén át, a foganyagokat veszélyeztetik s a szájból rossz szagot terjesztenek.

Még azon esetben is, midőn a borkó már illepedni kezd, cselezserűben használható, mert a megkeményedés ellen hat. Mert ha a fognak csak legkisebb része is megcorcolt, e fog mindenesetre tönkre megy és a többi egészséges fogakat is megrotntja. A fogaknak visszaadja eredeti színiüket, mert minden idegen anyagokat vegytanilag szétbont és lemos.

Igen hasznosnak bizonyult a mesterséges fogak tisztításánál. Megóvja eredeti színiüket és fényüket, megakadályozza a borkó lerakódását s megóvja minden rossz szagotól. Csillapítja a fájdalomokat, melyeket odvas és sirtott fogak okoznak és megakadályozza a baj tovább fejlődését.

Épügy cselezserű Anatherin-szájviz használata a foghús rothadását ellen, tüzetes szer az odvas fogak által okozott fájdalomok csillapítására, szüntövíz reumatizist fogfájásnakad. Az Anatherin-szájviz, melynek midőn s a nádkül, hogy káros következményektől kellemes tartani, a legrovidebb idő alatt csillapítja a fájdalomokat.

Fellette ajánlatos az Anatherin-szájviz a lélegzet jó szagjának megtartására, szüntövíz a rossz szagú lélegzet eltávolítása tekintetéből s erre elégséges e szájviz naponta egy porszerű használata.

Nem ajánlhatjuk eléggé a foghús dagadtosságánál; ha az Anatherin-szájviz csak négy hétig is használatik az előírás szerint, eltűnik a beteg foghús fehérsége és tetőszíni rózsaszínűvé lesz.

Ép oly hasznosnak bizonyult be az Anatherin-szájviz laza fogaknál, oly bajnál, melyben anyai scrofulosus szokott szenvedni, szüntövíz ha előrelakodott kornál a fog eltűnése áll be.

Biztos szer az Anatherin-szájviz könnyen vérző fogaknál. Ennek oka a foggyökékek gyengeségében áll. Ez esetben egy erős fogkefére s szikéleges, miután az a foghúst scorficiája, miáltal új tevőkényesség áll be; nagy palack 1 frt 40 kr., 1 közép 1 frt és kis palack ára 50 kr.

Nővényi fogporra rövid használat után a fogakat vakító fehéreké teszi, anélkül, hogy azok ártalmára volna. Ara dobozont 63 kr.

Anatherin fogpattája üvegcselemben 1 frt 22 krral, jónak bizonyult fogtisztító szer.

Illatos fogpattája. Rövid használat után vakító fehér fogak, a fogak (természetes és műfogak) ápolására és a fogfájás megszüntetésére darabja 35 kr.

Fog olajna igen gyakorlati s a legbiztosabb szer a lyukas fogak önölmozására. Ara dobozont 2 frt 10 kr.

A Dr. Popp orvosi nővérszappan kitűnő pipere szer a szomár, kitég, s májolt és szeplő ellen, a tiszta idev arczbőr előmozdítása és fennantartására, az atka, pörccsés, tisztaltalan arczbőr kelések ellen.

A t. ez. közönség felkérteik világsan Popp cs. kir. udvari fogorvos-féle készítményeket kéri, s csak az olyakat fogadni el, melyek saját védjegyemmel vannak ellátva.

Kapható: Kecskeméten Molnár János, Katona Zeigmond és Machleidt Alajos, Nagy-Körösn Tarkay K. és Medvecky S., Szolnokon Boz G. és Horvátszky I., Fegyváran Gy. Hoffner A., Szentesen Dósa B. és Várady L., Majlásn Tarjai P., Czegléden Persay A., Kis-Körösn Gubás K., Szabadkészádon Martinovics P., Csongrádon Gy. Meister E., Mező-Túron Gy. Somogyi G. gyógyszerárakban. 85 (3—2)

5098. szám.
1884.
Kecskeméti kir. ügyészség.
Árlejtési hirdetmény.
A kecskeméti kir. ügyészség részéről ezennel köz-hírré tétetik, miszerint a kecskeméti kir. törvényszéki és járásbírósi, továbbá a félegyházi, nagy-körösi, czegeledi és kunszentmiklósi járásbírósi fogházakban levő vizsgálati és elítelt, egészséges és beteg letartóztatottak **élelmezésének**
1885. évi január 1-től egy, esetleg három évre leendő együttes bérbeadása iránt folyó évi augusztus hó 31-én délelőtt 9 órakor a kecskeméti kir. ügyészség hivatalos helyiségében zárt ajánlatokkal egybekapcsolat nyilvános árlejtés fog tartatni, melyre a vállalkozni kívánók azon figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy azon 500 frt készpénzzel vagy ugyanannyi értékű ovadékképes állami értékpapírral mint bánatpénzzel, s a mennyiben egyéniségűek e kir. ügyészség előtt ismeretlen volna, hitelképességüket kellőleg feltüntetni hatóság igazolvánnyal ellátva, személyesen vagy igazolt megbírtalmazottakkal által jelenjenek meg.
Írásbeli zárt ajánlatok, ellátva az 500 frtnyi bánatpénzzel, csak az árlejtés kezdete, vagyis augusztus hó 31-ének délelőtti 9 órájáig fogadhatnak el, s ezen ajánlatoknál az egy vagy három évre megajánlt bérösszeg számokkal és betűkkel is kiírandó, egyúttal ajánlattevő részéről kinyilvánítandó, hogy az árlejtési feltételeket ismeri, s magát azoknak mindenben aláveti.
Az árlejtési, illetve szerződési feltételek a délelőtti hivatalos órák alatt a kir. ügyészség irodájában megtekinthetők.
Kecskemét, 1884. július 25.
Horváth Béla,
kir. ügyész.
148 (3—2)

Értesítés.
Van szerencsém a n. é. helybeli és környékbeli közönséget értesíteni, hogy
szegedi tetőcserepem
gyári raktárát **Nagy Sándor** kecskeméti fakereskedő úrnak adtam; ki mindenkor a legjobb minőségű cserepet a legjutányosabb árért szolgáltatja ki.
Egyúttal bátorodom még becses figyelmüket **cserepedény-és kályhagyáramra** is fölhívni, a hol minden rendszerű **svéd- és tábla-kemenczék** készülnek, melyek a bécsi és budapesti kemenczékkel a versenyt minden tekintetben kiállják, s jóval jutányosabbak.
Kivánatra képes árjegyzékkel szivesen szolgálók, kész felállított kályhák pedig Szeged templomtéri raktáramban megtekinthetők.
Becsés megrendeléseket várva, maradok teljes tisztelettel
Tóth Béla
137 (3—3) tetőcserep- és cserepedény-gyára Szegeden.

Pacsu Gergely örököséi tulajdonához tartozó 2-ik tizedben 7-ik szám alatt levő **ház**, Szarkás és Bal-lószegben levő **erdők**, Öreghegyi **szőlő** és vetyeményes föld szabadkézből örökáron eladó; — esetleg a ház folyó évi november 1-től kezdve bérbeadható.
Értesítést ad
Pacsu Mihály
ügyvéd.
147 (0—2)